

Dnes v čísle:

Letošnímu programu AFO dominují zahraniční dokumenty
 Libor Pecha – makarenkolog
 Obnovená činnost Moravskoslezské křesťanské akademie

24**Žurnál**

Ročník 10 • Vychází 13. dubna 2001

Novela vysokoškolského zákona přijata v Senátu ČR

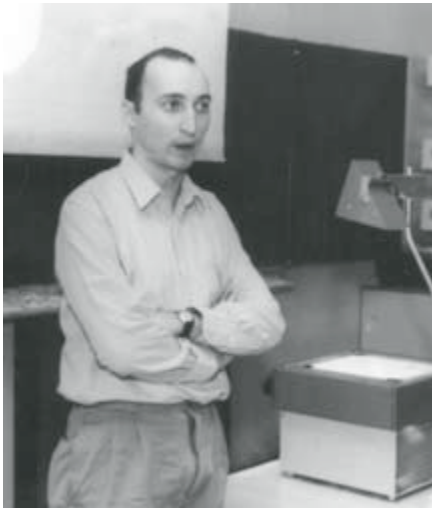
Ve znění přijatém Poslaneckou sněmovnou PČR v březnu t. r. schválil ve středu 4. 4. Senát PČR novelu zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Jak uvedla ČTK, novelu podpořilo 43 z 66 přítomných senátorů.

Na návrh senátora a bývalého rektora UP prof. J. Jařaba bylo k zákonu přijato doprovodné usnesení, podle nějž Senát konstatuje, že projednávaná novela je jen dílčím vykočením k řešení celého komplexu problémů spojených s rozvojem terciálního vzdělávání v České republice. Aby legislativní rámec, v němž vysoké školy působí, poskytoval stabilizovanější, žádoucí a příznivé prostředí, bude zapotřebí řešit komplexněji problémy přístupu ke vzdělávání, role a realizaci celoživotního vzdělávání, otázky autonomie a odpovědnosti vysokých škol a financování vysokoškolského vzdělávání. Bude třeba za účasti ústavních orgánů, státní správy, odborné i širší občanské veřejnosti nalézt dlouhodobější řešení všech těchto otázek, jejichž význam je pro budoucnost celé země klíčový.

Vysokoškolský zákon má nyní mj. otevřít akreditované studijní programy veřejných vysokých škol zájemcům o celoživotní vzdělávání, umožnit veřejným vysokým školám vstupovat do společnosti, do nichž by vkládaly především nehmotný kapitál (výsledky výzkumů, know-how apod.) a zřetelněji vymezit základní stupně vysokoškolského vzdělání (bakalářský a magisterský).

Novela vysokoškolského zákona bude nyní postoupena předsedou Poslanecké sněmovny k podpisu prezidentu republiky; po podpisu předsedy vlády bude zákon vyhlášen ve Sbírce zákonů.

-red-

Kancelář zahraničních styků Rektorátu Univerzity Palackého v Olomouci a Komise J. W. Fulbrighta v České republice uspořádaly – za nevelkého zájmu členů univerzitní obce – ve středu 4. 4. na Katedře anglistiky a amerikanistiky FF UP přednášku na téma „Možnosti studia a výzkumu v USA a stipendijní programy Fulbrightovy komise“. Na uvedené téma promluvil pracovníci Fulbrightovy komise v Praze RNDr. H. Rambousková a Ing. J. Tesar (na snímku), hostem byl J. Sherpeel, stipendista Fulbrightova programu v ČR.

-red-, foto -tj-

Úspěšný seminář na Přírodovědecké fakultě UP

Ve středu 4. 3. 2001 proběhl na Katedře geografie PŘ UP seminář *Dálkový průzkum Země (DPZ) a jeho aplikace v praxi*, který se uskutečnil ve spolupráci s národní Společností pro fotogrammetrii a dálkový průzkum a společností ARCDATA Praha, s. r. o. Sidlem sekretariátu společnosti je právě Katedra geografie PŘ UP a autor příspěvku je v současné době jejím předsedou. Lektory byli pracovníci společnosti ARCDATA Praha, s. r. o., kteří v ní pracují jako specialisté DPZ. Společnost ARCDATA PRAHA, s. r. o., působí v oboru DPZ a GIS již 10 let, a to především jako distributor geoinformačních technologií amerických firem ESRI a ERDAS pro Českou republiku. Dále se zabývá poradenstvím a aplikační činností v DPZ a geografických informačních systémech (GIS) a úspěšně řešila řadu projektů včetně zakázek MZP ČR.

Hlavním cílem semináře, který byl vůbec prvním tohoto zaměření na UP, byla popularizace nejmodernější metody získávání prostorových dat a informací nejen geografické povahy, za kterou se považuje právě dálkový průzkum Země. Dálkový průzkum se v posledních letech stále více využívá v různých oborech lidské činnosti i v České republice (první satelit určený výhradně pro výzkum krajinné sféry a jejího životního prostředí byl vypuštěn v USA již

v roce 1972 a do dnešního dne poskytují tyto satelity známé pod označením LANDSAT snímky zemského povrchu). Dalším cílem bylo ukázat výhody, které poskytují snímky získávané téměř výhradně v digitální podobě, při zpracování počítačovými technologiemi s využitím specializovaných softwarových produktů. S tím souvisí i další využití snímků DPZ, kterým je

Dokončení na str. 2

Ze zasedání Vědecké rady UP

V pondělí 9. 4. 2001 zasedala Vědecká rada UP. Prorektor UP doc. M. Mašláň radě předložil návrhy na jmenování profesorem. Na návrh Vědecké rady FF UP schválila Vědecká rada UP návrh na jmenování profesorem **doc. Jiřího Kozeného, CSc.**, v oboru klinická psychologie. Proti rozhodnutí Vědecké rady UP ze dne 4. 12. 2000 se odvolal **doc. PhDr. Břetislav Horyna, Ph.D.**, jehož návrh na jmenování profesorem v oboru filozofie byl tehdy zamítnut. VR UP návrh znovu projednala, zrušila své původní rozhodnutí a návrh schválila.

Dále bylo na programu **posouzení kritérií UP pro řízení ke jmenování profesorem**; prorektor Mašláň označil dosavadní kvantitativní kritéria za optimální; členové rady se vyjadřovali k jednotlivých bodům

návrhů: předepsané počty citací, monografií, publikací atd. by měly být považovány za orientační, otázka spoluautorství by se měla posuzovat individuálně, příslušná fakulta by měla odpovědně volit členy odborné komise. Nejdůležitějším kritériem v posuzování uchazeče by měla být pedagogická činnost (zda uchazeč založil svou vědeckou školu, kolik vede doktorandů), dále musí být adept mezinárodně uznávaným odborníkem ve svém oboru a splňovat kvantitativní kritéria. Na základě těchto připomínek budou stávající kritéria upravena a předložena VR UP na dalším zasedání.

K posouzení byl členům rady **předložen Dlouhodobý záměr UP** pro rok 2002, připomínky se týkaly

Dokončení na str. 3

Nominace na Ceny města

Celkem tři osobnosti olomoucké univerzity byly nominovány Radou města Olomouce na letošní Ceny města Olomouce, a to v kategorii přírodních věd **prof. J. Peřina, DrSc.**, (Katedra optiky PŘ UP) v kategorii osobnost **prof. S. Komenda, DrSc.**, (Ústav lékařské biofyziky LF UP) a pro cenu in memoriam byl nominován emeritní přednosta Dětské kliniky LF UP **prof. A. Mores**, jeden ze zakladatelů moderní české pediatrie.

-red-

Informace o studiu v zahraničí

Akademické informační centrum (AIC) srdečně zve na přednášku o studiu v zemích EU, která se uskuteční ve středu 18. 4. 2001 v aule FF UP ve 13 hod. Tématem budou okruhy otázek týkajících se zdrojů informací, přihlašovacího procesu, požadavků na studenta v zemích EU a zdrojů finanční pomoci. Přednáška (s předpokládanou diskusí) se koná za podpory Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

-red-

UMĚLECKÉ DEBATY NA UP
 pořádané katedrou výtvarné výchovy PdF UP
 v KONGRESOVÉM SÁLE PŘF, Šmeralova ul.

MOCKRA

Úterý 17. 4. 2001 v 19:30

MOSKVA STUDENTSKÁ, UMĚLECKÁ, PODZEMÍ...

svoje zážitky ze stáže vyprávějí dvě absolventky PdF – výtvarná výchova – duo **SÁRY-BÁRY** (Sárka Kvočková a Barbora Losiková). Moskevské ateliéry, galerie situare

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Šesté Společenství pro studium hlasu a řeči

Ústav lékařské biofyziky LF UP, Katedra žurnalistiky FF UP a Katedra hudební výchovy PdF UP pořádají opakovaný 6. seminář univerzitního *Společenství pro studium hlasu a řeči* (<http://www.upol.cz/gsvs>), který proběhne 25. 4. 2001 ve 14 hod. ve filmovém sále FF UP (Křížkovského 10). S příspěvky vystoupí MUC. P. Jindra (*Kognitivní psychologie a lidská řeč*), prof. J. Syka, DrSc. (*Vývoj lidského mozku, řeči a písma*), doc. S. Laichman, CSc., doc. J. Pešák, CSc. (*K morfologickému substrátu lidské řeči*) aj. Součástí programu budou také ukázky zpěvu v provedení M. Cančary, M. Jindrové, P. Dočkalové a E. Kotíkové s klavírním doprovodem Mgr. K. Fridrichové-Rauerové a projekce ukávek z filmu *Voice production*.

-red-

Pozvánka na knižní výstavu

Knihkupectví Malé centrum Brno a Informační centrum UP Olomouc pořádají ve dnech 17. – 19. 4. 2001 prodejní výstavu anglických a německých odborných knih s názvem *Humanities and Social Sciences 2001*. Výstava nabízí výběr z produkce vydavatelství Academic Press, Cambridge University Press, Fitzroy Dearbon, Harcourt, Jessica Kingsley, Oxford University Press, Routledge a Sage.

Výstava se uskuteční v Galerii Informačního centra UP (Biskupské nám. 1) a bude otevřena v úterý 17. 4. od 10 do 18 hod., ve středu 18. 4. od 9 do 18 hod. a ve čtvrtek 19. 4. od 9 do 15 hod.

-loš-

Hostem prof. Georg Braulik, OSB

Katedra biblických věd CMTF UP pořádá 23. 4. 2001 přednášku spojenou s diskusí na téma *Tradice a reforma. Deuteronomium z hlediska sociologického*, kterou pronese profesor vídeňské univerzity **prof. Georg Braulik, OSB**. Místem konání bude posluchárna č. 1/9 v přízemí budovy CMTF UP v Univerzitní ul.; začátek je plánován na 16 hod. Překlad do českého jazyka zajištěn.

-chap-

žen několik rádek

O vědecké práci

Dnes se jaksí málo dbá na to, že vědecká práce není synonymem vědecké tvorby. Dobrá laborantka ovládá náročné laboratorní metody, spolehlivě vede protokol o experimentu, sestavuje tabulky výsledků, z literatury nastuduje nový postup, zavede jej a účelně modifikuje. Dělá vědeckou práci, protože užívá vědeckou metodu. Kdyby ji napadl nějaký vědecký problém a hypotéza řešitelná experimentálně, byl by to krok přes onu pomyslnou hranici k vědecké tvorbě.

Doktorský studijní program, přinejmenším v experimentálních oborech, vede studenta prostřednictvím vědecké práce k vědecké tvorbě. Dává příležitost jeho nezávislému, kritickému myšlení, iniciativě, fantazii, intuici a nadání. „Tyto základní projevy originality jsou nepochybně nejzákladnější vlastností, která se vyskytuje jen u vědecké elity a je přímo neuvěřitelná, jak touto jedinou vlastností je možno kompenzovat nedostatků všeho ostatního,“ tvrdí světově proslulý fyziolog H. Selye ve svých radách začínajícím vědcům.

Systém doktorských studijních programů je sítím na „odlov“ mladých talentů právě také tohoto vzácného druhu. Signálním znakem tu je, že výsledky jejich disertačních práce jsou publikovány v mezinárodních časopisech, leckdy ještě před obhajobou. Je potěšující, že mezi čerstvě promovanými Ph.D. a habilitovanými docenty naší univerzity pracovníků s touto způsobností rok od roku přibývá.

M. Hejtmánek

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

IV. olomoucké dermatologické odpoledne

Klinika chorob kožních a pohlavních LF UP a FN Olomouc uspořádala ve spolupráci se sponzorujícími firmami Stiefel Lab. a Schering-Plough CEAG 23. 3. 2001 v olomouckém hotelu Flora tradiční odbornou edukační akci – *IV. olomoucké dermatologické odpoledne*. V přednáškovém programu vystoupili jednak dermatologové střední Moravy, jednak pracovníci kliniky a firemní zástupci. Odborný program zahrnoval celkem deset přednášek, z toho čtyři mimoklinických autorů.

Co slova nevypráví

Biblický Šalamoun, třetí král izraelský, jenž moudrou a spravedlivou vládou způsobil blahobyt svého národa, si určitě nezasloužil, když se jeho jménem zaštiťují tlachalové, kteří mlží, melou, překrucují a tomu všemu dohromady říkají „hovořit šalamounsky“. Vždyť Šalamoun je ve své Písni písní natolik explicitní, že se už v hlubokém dávnověku některé rabínské školy staraly o to, aby ji nečetl nikdo mladší třiceti let. Smyslnost Písni písní má však především výklad teologický, a ten s roztočenými pastýřkami, věrnými v nástrahách i v lákadlech, v žádném případě nepočítá.

Nám jde ale o to „šalamounství“ ve vyjadřování, v jazyce. Ten je totiž, jak se zdá, šalamounštější než Šalamoun sám. Všichni víme, jak těžké (ba přímo nemožné) je dokonale slovy ztvárnit myšlenku – říci něco tak, aby si to někdo nemohl vyložit jinak, případně to pro jistotu jinak říci, ale ne tak, aby si to druzí vykládali beztak naopak.

Přednáška doc. M. Čejky, CSc., (FF MU Brno) „Neurčitost světa a jazyk“, proslovená v Jazykovědném sdružení 28. 3., představila složitou problematiku vztahů mezi nekonečností světa a konečností jazyka hutně a srozumitelně i přesto, že popisovat beztvárou a zahlcující skutečnost vágním jazykovým kódem je, jak přednášející zdůraznil, vyhánění (zastupování) čerta ďáblem.

Učitel, který ve škole vypráví žákům o kočce, si své kusé a subjektivní poznatky (získané dlouholetým mimoděčným pozorováním tohoto domácího savce) nejprve musel doplnit podobně mezerovitými údaji z odborné literatury. Ta je psána jazykem, který si lze představit jako skřípce stlučený z gramatiky a slovní zásoby, na nějž se kočka, načrtnutá zvidavým autorem, za hrozných bolestí a vřeštění napíná. Učitel pak cizí i vlastní vědomostí traktuje – přirozeně jen ty, na které si vzpomene. Opět procedí obraz kočky přes sito jazyka, barvy se spijí, vyblednou, sem tam se něco poplete, zašmodrchá. Ale žáci se cosi dozví – dešifrují učitelův jazykový kód, přiřadí přibližná slova k přibližným pojmům, představí si kocoura v botách a učiní si zápis. Jazykem, samozřejmě. Tedy další

Dermatologického odpoledne se zúčastnilo 74 lékařů – dermatovenerologů ze střední a severní Moravy i několik lékařů jiných oborů spolupracujících s dermatology. Akce, která byla letos koncipována jako kritický pohled na problémy dermatovenerologické diagnostiky a terapie, se setkala s velmi dobrým ohlasem v dermatovenerologické komunitě.

Doc. M. Buček, CSc.,
přednosta Kliniky chorob kožních
a pohlavních LF UP

skřípová terapie, další vřeštění – tentokrát už to nemůže být kočka.

Když si představím, co se s touto památkou na někdejší kočku stane při žáčkově ústním či písemném zkoušení, dívám se, že lidstvo ještě nevymlčelo na zhnusení z nicoty, ještě k tomu tak k uzoufání vágní. Ale přednáška doc. Čejky byla optimistická. My, lidé, jsme velkorysí a to, že nic nepoznáme, nesdělíme a že možná ani nic neexistuje, nás prostě neporazí. A také – zapomínáme. Zapomínat je dar. Je to jeden z největších úkolů mozku, člověk je tím uchráněn před zahlcením zmatečnými poznatky. A to kupř. student dovede ocenit – zvláště ve zkouškovém období.

O. Bláha
student FF UP

Na pozvání Katedry teorie a dějin dramatických umění FF UP přijel do Olomouce přednášet významný český dokumentarista a pedagog FAMU Jan Špáta. Od středy 6. 4. do pátku 8. 4. tak měli studenti možnost shlédnout část režisérovy tvorby a v následné diskusi se k ní vyjádřit. Čtyřhodinové bloky strávené s touto osobností našeho dokumentu byly příjemným zpestřením teoreticky a historicky zaměřeného studia. Rozhovor s režisérem J. Špátou přineseme v příštím čísle Žurnálu.

-red-, foto -tj-

Úspěšný seminář na Přírodovědecké fakultě UP

jejich integrace do GIS, na což byl seminář také zaměřen.

Pro splnění deklarovaných cílů rozdělili lektori seminář do čtyř částí: dálkový průzkum Země (DPZ) – základní principy, metody získávání snímků; družicové a letecké snímky – přehled nejvýznamnějších typů satelitů včetně uvedení výhod a nevýhod snímků z jednotlivých satelitů (Landsat, Spot, Ikonos) vzhledem k jejich technickým parametrům; princip a výhody digitálního zpracování snímků – ukázky postupu nejdůležitějších operací při jejich zpracování včetně vizualizace a vyhodnocování (klasifikace); příklady využití snímků v praxi – zejména v ČR, kdy byly předvedeny ukázky aplikací v geografii, hydrologii, lesnictví a zemědělství, dopravě, sídelní geografii, ekologii, v oblasti studia životního prostředí, studiu přírodních či ekologických katastrof jako jsou záplavy, lesní požáry, laviny, znečištění vodních ploch aj.).

Pozvání přijalo a o dálkový průzkum a jeho aplikace v praxi projevovalo zájem více než 60 účastníků.

Dokončení ze str. 1

Převládali mezi nimi studenti geografie a geoinformatiky na Katedře geografie PŘF UP, v hojném počtu se dostavili studenti ekologie, cestu našli také učitelé z PŘF. Přišli účastníci z jiných fakult UP a také z řad veřejnosti. Příjemným překvapením na závěr pro všechny určitě bylo, že každý účastník si odnesl CD-ROM s ukázkami družicových a leteckých snímků, geografických databází a jednoduchým GIS softwarem.

Poznámka: Problematikou dálkového průzkumu Země se zabývá jako jediná na UP právě Katedra geografie PŘF, která je vybavena nejmodernějšími softwarovými produkty pro práci s daty dálkového průzkumu. Současně se zde od roku 1996 vyučuje předmět „Dálkový průzkum Země“ pro studenty geografie a geoinformatiky.

Doc. M. Vysoudil,
vedoucí Katedry geografie PŘF UP
Foto -tj-

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

Největší konkurence bude v kategorii poezie

Dnem 30. 3. 2001 byl ukončen příjem soutěžních prací v oboru poezie, próza a drama za slavných do Veřejné literární soutěže pro studenty UP, kterou každoročně vyhlašuje rektorka UP.

Letos obdržel sekretariát rektorky k datu uzávěrky soutěže necelých padesát soutěžních prací, mezi nimiž největší počet připadá textům v oboru poezie.

Za šest měsíců 5000 kilometrů

O svých cestách po zemích jihovýchodní Evropy vyprávěl ve středu 4. 4. student třetího ročníku Kabinetu aplikované ekonomie FF UP **Vít Foldyna**. Během šesti měsíců (od 22. 7. 1999 do 2. 1. 2000) pěšky urazil více než 5000 kilometrů. Během své strastiplné pouti navštívil mimo jiné Slovensko, Rumunsko, Bulharsko, Řecko, Makedonii a Maďarsko. Prvotním impulsem k této cestě byla jeho touha „trochu se projít“. Na dotaz, zda by si tuto anabázi ještě jednou zopakoval, však tento „světochodník“ odpověděl, že už by „do toho znovu nešel“.

-red-, foto -tj-

Autory jsou převážně studenti FF UP, zastoupeny jsou však všechny fakulty.

Zaslané práce nyní posoudí odborná porota jmenovaná rektorkou UP, která vybere tři nejlepší práce v každém oboru. Za ně budou uděleny tři ceny, a to 1. cena – 2000 Kč, 2. cena – 1 500 Kč a 3. cena – 1 000 Kč (porota nemusí ovšem udělit všechny ceny).

Výsledky soutěže budou vyhlášeny v průběhu května 2001 a zveřejněny v Žurnálu UP. Autoři vítězných prací budou pozváni k účasti na hodnotících semináři.

-red-

Ze zasedání Vědecké rady UP

Dokončení ze str. 1

studijních programů; upravený řád bude předložen Akademickému senátu UP.

Vědecká rada UP projednala návrhy na udělení čestného doktorátu; VR schválila návrh LF UP na udělení čestného doktorátu prof. MUDr. Karlu Maršálovi, přednímu odborníkovi v oboru gynekologie a porodnictví, který působí na univerzitě ve švédském Lundu. Odloženo bylo projednání návrhu FF UP na udělení čestného doktorátu prof. Dr. Hansi Küngovi.

Vědecká rada UP schválila **výzkumný záměr FF UP Pojetí přírody a přirozenosti, její základní podoby a proměny v 16. a 17. století**, jehož garantem je prof. P. Floss.

VR UP schválila **Kolegium uměleckých oborů** ve složení prof. M. Togner, prof. J. Vičar, doc. J. Štefanides, doc. J. Krtička, prof. K. Steinmetz, doc. J. Luska a prof. M. Pojsl.

Rektorka UP prof. J. Mačáková seznámila VR UP s návrhem MŠMT týkající se finančního příspěví na realizaci studijního volna nebo studijních cest pro pedagogické pracovníky před habilitačním nebo profesorským řízením.

Přístí zasedání Vědecké rady UP se bude konat 28. 5.

Ze zasedání VR vybrala

-ano-

NA AKTUÁLNÍ TÉMA

Jak studenti aktivují validační známky

Od 1. 4. 2001 bylo rozhodnutím rektorky UP zastaveno poskytování služeb vázaných na studentský průkaz, u kterého nebyla prodloužena platnost na akademický rok 2000/2001. Od tohoto data studenti přestali mít možnost používat neaktivované identifikační karty (IK) u služeb vyžadujících elektronicky chráněný přístup, tj. využívat ubytovacích a stravovacích služeb, vstup do knihovny UP a interní výpůjčku, používání kopírek a vstup do počítačové učebny FF UP. K přístupu do systému služeb je nezbytné dokoupit si v pokladně příslušné fakulty validační známku a s touto nalepenou validační známkou si průkaz studenta nechat na studijním oddělení aktivovat. Povinnost prodloužit si takto platnost průkazu studenta mají všichni studenti bez ohledu na to, zda využívají některých zavedených služeb, či nikoliv.

Identifikační karty slouží studentům UP také jako doklad o studiu a jako mezinárodní studentský průkaz. Využívat odpovídající služby je znovu možné 24 hod. po prodloužení platnosti průkazu.

Podle informací, které redakce Žurnálu UP získala na jednotlivých fakultách UP, byli studenti nejčastěji informováni prostřednictvím informačních letáků vyvěšených na příslušných studijních odděleních. Na Filozofické fakultě UP je upozornění na nutnost zakoupení validační známky a aktivace identifikační karty vyvěšeno také na vstupních dveřích budovy Děkanátu FF UP, kde je doplněno informacemi o místu a termínech, ve kterých lze aktivaci IK provést; upozornění lze nalézt také v zasklené vitrině v průchodu kolem bufetu na FF UP, kde je také vyvěšeno plné znění

příkazu rektorky UP k IK. Na CMTF byly informace navíc zveřejněny ve fakultním měsíčníku; na LF UP byla všeobecná informovanost podpořena rozesláním hromadného e-mailu a zprávou na úřední desce fakulty.

Plné znění příkazu rektorky UP je zveřejněno také ve vstupní části Knihovny UP, kde je umístěno i upozornění na nutnost aktivovat IK na příslušných studijních odděleních jednotlivých fakult.

Informace a upozornění jsme nenašli v prostorách počítačového sálu na FF UP a podle slov vedoucího menzy F. Herberka nebylo vyvěšeno ani v menze UP, neboť – jak uvedl – na jeho nutnost nebyli upozorněni a sami se o zablokování IK dověděli pouze ze Žurnálu UP.

Podle informací CVT UP vzrostl od 1. 4. celkový počet aktivovaných identifikačních karet o 747 kusů; stav na jednotlivých fakultách dokumentuje následující tabulka:

Fakulty	počty aktivovaných IK před 1. 4.	k 10. 4.	počty vydaných IK
LF	1210	+ 42	1559
FF	1390	+ 352	2515
PF	456	+ 160	752
CMTF	831	+ 3	885
PřF	1495	+ 4	1652
PdF	2566	+ 124	3530
FTK	582	+ 62	1131
celkem	8530	+ 747	12024

-red-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Děkan Pedagogické fakulty UP v Olomouci vypisuje výběrové řízení

na místa:

- **vedoucí Střediska celoživotního vzdělávání**; podmínky: VŠ vzdělání, pedagogická praxe, praxe v řízení, přehled o nových koncepcích vzdělávání, znalost práce s počítačem, bezúhonnost
- **vedoucí Katedry výtvarné výchovy** – docent nebo odborný asistent
- **vedoucí Katedry přírodopisu a pěstitelství** – docent nebo odborný asistent, titul CSc. nebo Ph.D.
- **lektor pro praktická cvičení z německého jazyka**
- **lektor pro praktická cvičení z anglického jazyka**
- **asistent, odborný asistent nebo docent pro obory:** anglický jazyk a praktická cvičení, výuka v oblasti teoretických základů speciální pedagogiky, didaktika výtvarné výchovy, didaktika hudební výchovy, hlasová výchova, právní výchova, politologie, ekonomie, psychologie, botanika se zaměřením na systematickou botaniku, pěstitelství
- **odborný pracovník pro Katedru speciální pedagogiky** s jistou mírou výukové povinnosti

Podmínky u učitelských míst: VŠ vzdělání v oboru, pedagogická nebo odborná praxe, publikační činnost, předpoklad pro další vzdělávání.

Příhlásky doložené dokladem o vzdělání, stručným životopisem, přehledem praxe a publikační činnosti zasílejte na osobní oddělení Pedagogické fakulty UP Olomouc, Žižkovo nám. 5, 771 40 Olomouc.

-red-

Jazykovědné sdružení zve na přednášku

Olomoucká pobočka Jazykovědného sdružení České republiky zve na přednášku *Cesty ke komunikační kompetenci*, kterou proslaví PhDr. M. Hádková, Ph.D. (FF UP) ve středu 18. 4. 2001 v 16.30 hod. v posluchárně č. 7 na FF UP (Křížkovského 10). Úvodní slovo přednese prof. M. Komárek, DrSc.

-beb-

Rekreace v Horním Údolí

Správa kolejí a menz UP nabízí v rekreačním středisku Horní Údolí u Zlatých Hor rekreaci nejen pro zaměstnance UP, ale i pro ostatní zájemce. Pro zaměstnance UP a jejich rodinné příslušníky jsou uplatňovány slevy. Bližší informace poskytuje ubytovací kancelář SKM, tel/fax 068/522 6057.

-skam-

Volná místa na kolejích UP

Správa kolejí a menz UP nabízí volná místa na kolejích. Zájemci včetně studentů bez nároku na koleje se mohou hlásit u referentek jednotlivých kolejí: na koleji Šmeralova, tel. 563 8026, na koleji J. L. Fischera, tel. 563 8025, na koleji E. Rošického, tel. 522 9402. Informace poskytuje rovněž ubytovací kancelář SKM, tel. 068/522 6057.

-skam-

Poděkování

Organizátoři konference *Etická výchova ve školském systému ČR* konané 27. 3. 2001 děkují pedagogům a studentům Katedry hudební výchovy PdF UP za příjemné hudební osvětlení. V duchu Morgensternova motto „Surovost života z ničeho tak drasticky nevyplyvá jako z konfrontace s ušlechtilou hudbou.“ zazněly skladby J. Kriega (Preludium a moll), F. Bendy (Sonáta e moll Largo) a P. J. Vejvanovského (Sonáta g moll).

-etf-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

O elektronickém podpisu

Evropské sdružení studentů práv (ELSA) v Olomouci si Vás dovoluje pozvat na přednášku ministra a vedoucího Úřadu vlády ČR **Ing. Karla Březiny** *O elektronickém podpisu a státní informační politice*, kterou na pozvání ELSA Olomouc přednese před nejširší akademickou obcí v úterý 24. dubna po 10 hod. v prostorách Právnické fakulty UP.

-red-

Konference o aktuálních otázkách integrace ČR do EU

Evropské sdružení studentů práv (ELSA) v Olomouci pořádá ve dnech **25. – 26. 4. 2001** dvoudenní konferenci zaměřenou na aktuální otázky integrace ČR do Evropské unie.

V programu prvního dne konference, jehož motto zní *Politický proces, institucionální zabezpečení integrace ČR do EU*, vystoupí se svými příspěvky mj. JUDr. P. Telička, státní tajemník a l. náměstek ministra zahraničních věcí ČR, Dr. R. Dreyer, první tajemník delegace Evropské komise v ČR a Ing. J. Březina, hejtman Olomouckého kraje.

Na druhý den konference (motto: *EU /změní českou společnost, /změníme my EU?*) přijali pozvání mj. publicistka a bývalá diplomátka Mgr. M. Pajerová, sociolog PhDr. I. Gabal, M. Žantovský, senátor a bývalý diplomat aj.

V závěru konference, která se uskuteční v prostorách PF UP při příležitosti oslav deseti let obnovené existence fakulty, proběhne diskuse posluchačů Univerzity Palackého se zúčastněnými hosty.

-red-

Vědecká konference a interpretační soutěž

Pedagogická fakulta UP – Katedra hudební výchovy pořádá ve dnech 19. a 20. 4. 2001 v Muzeu umění již 5. ročník Olomouckých jarních muzikologických konferencí s názvem *Psychologické aspekty hudební výchovy (ontogeneze, diagnostika, muzikoterapie)*. Letos se akce zúčastní asi dvacet pět muzikologů, hudebních pedagogů a psychologů z České republiky a Slovenska.

Ve stejném termínu (čtvrtek a pátek 19. a 20. 4.) se uskuteční na Katedře hudební výchovy PdF UP (Purkrabská ul.) *Celostátní interpretační soutěž studentů pedagogických fakult*. Soutěžit bude ve dvou kategoriích (vždy ve zpěvu a hře na klavír, varhany, smyčcové a jiné nástroje) přes osmdesát studentů z Brna, Českých Budějovic, Hradce Králové, Olomouce, Ostravy, Plzně, Prahy a Ústí nad Labem. Závěrečný koncert vítězů se uskuteční v pátek 20. 4. odpoledne v 15 hodin olomouckém studiu Českého rozhlasu jako veřejná nahrávka.

-ks-

Diplomový seminář speciální pedagogiky

Dne 18. 4. 2001 se v aule Pedagogické fakulty v době od 9.30 do 12.30 hod. uskuteční diplomový seminář prezentující výsledky diplomových prací studentů Katedry speciální pedagogiky. Na programu bude deset příspěvků. Všichni zájemci jsou zváni.

-chvat-

O sociální trojčlennosti

Seznámit se blíže s hlavními principy **sociální trojčlennosti** a s některými jejími uskutečněními kroky je možné na přednášce Nicanora Perlase (Filipiny, vysoký vládní činitel, poradce úřadu prezidenta) v pondělí 23. 4. 2001 v 16.30 hod. v aule Filozofické fakulty UP, Křížkovského 10, Olomouc. Spolupovídá Waldorfská iniciativa Olomouc, Anthroposofická společnost, OKNO Olomouc, Sluňákov.

-red-

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP

Svědectví bibliografie

Prof. J. Andres se spolupracovníky odvedl záslužnou práci. Sestavili bibliografii Přírodovědecké fakulty UP za léta 1995–2000 (VUP Olomouc, 2000, 276 stran). Stačí najít v obsahu název katedry, jméno pracovníka a hned poznáme, čemu se kdo věnuje na poli vědy a výzkumu a jak je publikačně aktivní. Všimněme si, že některé katedry, resp. jejich pracovníci publikují jen v zahraničí (např. optika), jiné v časopisech zahraničních a domácích (naprostá většina kateder), další jen v periodikách českých. U některých publikací jsou zahraniční spoluautoři, jiné svědčí o autorské spolupráci s pracovníky externích pracovišť českých (Akademie věd, vysoké školy ap.) a s pracovníky jiných fakult UP, zejména její fakulty lékařské.

Publikační plodnost jednotlivých pracovníků se vyznačuje velikým rozptylem. Jen namátkou: J. Doležel 108 titulů, A. Lebeda 104, J. Peřina 94, I. Chajda 91, J. Zimák 83, V. Voženílek 67, J. Ševčík 46, J. Slouka 16, O. Štěrba 7. Samozřejmě, počet publikací nevyovídá o jejich kvalitě a vědeckém přínosu. Ale hodně by napověděl impakťový faktor, kdyby byl uveden v závorce na konci citace. Jestliže např. Pavle Binarové a spol. vyšly práce ve sloutvých časopisech *Plant Cell* (IF 9,7) a *Plant J.* (IF 5,8), čtenář by hned poznal, že patří na mezinárodním poli k uznávaným špičkám. Nemusel by pátrat ve SCI Journal Citation Reports – Subjekt Category Listing. Kniha svědčí o tom, že pracovníků meziná-

rodní vědecké kvalifikace je na naší Přírodovědecké fakultě celá řada ve více oborech.

V knize mi vadí absence vnitřního třídění: přehlednost by se rázem zvětšila, kdyby po seznamu původních vědeckých prací autora následoval seznam jeho sborníkových abstraktů a krátkých sdělení, potom skript, učebnic, ev. disertačních prací a nakonec článků populárních. Tabulka porovnávající počet publikací jednotlivých kateder s počtem v intervalu 1990–1995 by patrně prokázala pokrok Přírodovědecké fakulty na tomto poli. Proč ji nezveřejnit? Po příkladu významných vědeckých institucí bych doporučil zařadit na začátek takového reprezentativního díla tabulku se jmenným seznamem vybraných vědeckých osobností fakulty, s údajem počtu jejich publikací, citovanosti, ev. počtu doktorandů. Oni tvoří národní a mezinárodní renomované svému oboru a fakultě. Čtenáři by nepochybně uvítali také seznam získaných patentů a autorských osvědčení, též ukončených výzkumných projektů.

To vše spolu s bibliografií jsou neobyčejně důležité informace, relevantní pro akreditaci pracovišť a pro postavení Přírodovědecké fakulty UP ve státě a v Evropě. Reflektují kvalitu Univerzity Palackého v oblasti věd přírodních a matematických přesvědčivě a ověřitelně.

M. Hejtmánek,
LF UP

Z ARCHIVU UP

Udělování čestných doktorátů před rokem 1989

Do roku 1950 (tj. do vydání zákona o vysokých školách 58/1950 Sb. z 18. 5. 1950) mohly vysoké školy udělovat čestné doktoráty (Dr. h. c.) se schválením resortního ministerstva „za zvláštní zásluhy o vědu a umění, národ či lidstvo bez povinnosti splnit rigorózním řádem předepsané podmínky; přece však musí se jednati o zásluhy v souvislosti s některou z věd na příslušné vysoké škole pěstovaných.“

Novým vysokoškolským zákonem se ovšem situace v udělování čestných doktorátů radikálně změnila – zákon totiž především nepředpokládá udělování ani tzv. profesních titulů (PhDr., RNDr. apod.). Z tohoto důvodu se institut čestných doktorátů z praxe vysokých škol vytratil. Postupně se však vykrystalizovala možnost spojit udělení čestného doktorátu na bázi nejvyšší vědecké hodnosti tzv. velkého doktorátu (DrSc.). Univerzita Palackého, pokud je nám známo, tuto možnost však nevyužila.

Zákon o vysokých školách z 16. 3. 1966 (19/1966 Sb.) obnovil získání tzv. profesních titulů cestou rigorózního řízení a zjednodušil tak pro vysoké školy přístup k doktorátům čestným. Svoji roli v tomto ohledu samozřejmě sehrály i liberalizační tendence ve společnosti druhé poloviny šedesátých let. Nástup tzv. normalizace praxi udělování čestných doktorátů opětovně zmrazil. Pro vysoké školy bylo jen velmi obtížné vyhledat „kádrově“ vhodného kandidáta a následně získat souhlas k udělení čestného doktorátu prostřednictvím složitěho systému kádrových nomenklatur. A tak vysoké školy čekaly na příkaz „shora“.

Dne 26. února 1981 přijala vláda ČSSR usnesení, které doporučovalo pěti československým univerzitám udělit významným sovětským vědeckopedagogickým a vědeckým pracovníkům čestné vědecké hodnosti doktora věd v rámci V. kongresu Mezinárodní asociace učitelů ruského jazyka a literatury. Proto UP udělila 27. 8. 1982 čestnou vědeckou hodnost doktora filologických věd *Valeriji Vasiljeviči Ivanovovi, doktoru filologických věd, zástupci ředitele Institutu ruského jazyka Akademie věd SSSR a profesoru*

Moskevské státní univerzity, nositeli řádu „Znak úcty“ a nositeli medailí „Za obranu Moskvy“ a „Za vítězství nad fašistickým Německem“. Všimněme si, že titul udělený Ivanovovi byl čestným titulem doktora věd (DrSc.).

Skutečností je, že z období 1946–1989 víme pouze o udělení tří čestných doktorátů. V roce 1950 obdržel tento titul Zdeněk Nejedlý, v roce 1982 již zmíněný Ivanov a ke konci osmdesátých let ruský „čapkológ“ Sergej Nikolskij. Zdá se, že udělení titulu Nikolskému souviselo s „přestavbou“ atmosférou v Sovětském svazu i v Československu.

Vyčerpávající odpověď na otázku, kolik a komu udělila Univerzita Palackého čestných doktorátů před rokem 1989, může dát jen zevrubná exerce materiálů vědecké rady, Kolegia rektora či porad vedení. A samozřejmě i svědectví pamětníků.

P. Urbášek

Milionová soutěž

Redakce Žurnálu UP a webových stránek UP vyhlašuje soutěž pro všechny členy univerzitní obce UP, jejímž cílem je **zachytit milionte nebo jemu nejbližší (vyšší) číslo na počítačle úvodní internetové stránky UP www.upol.cz**. Chcete-li se soutěže zúčastnit, sledujte, jak počet návštěv narůstá. V době uzavírky tohoto čísla se počet návštěv přiblížil číslu

736 793.

A jak prokážete, že jste „milionářem“? Vytiskněte úvodní internetovou stránku UP s údajem na počítačle a přineste ji do redakce Žurnálu UP. Vyhraje ten, kdo zachytí číslo 1 000 000 nebo nejbližší vyšší.

A výhra? Nechejte se překvapit.

Hodně štěstí přejí

redakce ŽUP a www.up.

ACADEMIA FILM OLOMOUC 2001**NA CESTĚ.../ON THE ROAD... 22. – 26. 4. 2001****Letošnímu programu AFO dominují zahraniční dokumenty**

Během následujícího týdne vyvrcholí takřka roční úsilí organizačního týmu 36. ročníku festivalu Academia film Olomouc. O novinkách týkajících se příprav festivalového dění informuje čtenáře ŽUP programová ředitelka AFO 2001 **P. Bergmannová**:

Jaké je konečné zastoupení titulů v mezinárodní soutěži letošního festivalu?

V mezinárodní soutěži budou spolu letos soupeřit celkem 104 snímky, z nichž drtivá většina pochází ze zahraniční produkce. Dominance německých filmů je patrná, ale v letošním roce se nám podařilo získat i kvalitní snímky z Dánska, Švýcarska nebo z Velké Británie. S většinou zahraničních tvůrců jsme ve styku a velice nás těší, že náš festival považují za prestižní. Některé kopie se dokonce v olomouckých sálech zastaví na své cestě z proslulých festivalových akcí v Evropě i v zámoří. (Více informací o jednotlivých programových titulech přineseme v příštím čísle ŽUP – pozn. aut.)

Takové kvantum filmů bude mimo jiné znamenat i obrovský nápor na práci mezinárodní poroty. Už je známo její složení?

Práce poroty bude letos opravdu dost namáhavá – řekla bych, že i fyzicky. Porota by měla jednat již od pátku 20. dubna a počítá se s tím, že konečný verdikt vynese až v úterý 24. dubna, čeká ji tedy obrovské množství časově náročných prací. Myslím si však, že z jejího předběžného složení vyplývá, že by to mohla zvládnout. Osobně mě těší, že v porotě po čase opět zasednou i ženy – účast nám přislíbily B. Kosecká, mladá krakovská filmová kritička, a R. Škrobálková, spolupracovnice zpravodajského serveru iDnes. Kromě nich budou mezi porotci maďarský dokumentarista P. Schiffer, režisér D. Trančík, šéfredaktor Britských listů J. Čulík, olomoucký polonista V. Burian, filmový teoretik a dokumentarista M. Štoll a zástupce multimediální firmy Media Trade.

Jaká je situace s příjezdem festivalových hostů? Už lze prozradit více o účasti britského dokumentaristy C. Jamese a francouzské režisérky A. Vardové na AFO?

Potěšilo nás, když jsme dostali zprávu od C. Jamese, že do Olomouce skutečně dorazí. Měl by být přítomen na slavnostním zahájení festivalu a následujícím benefičním koncertu v neděli 22. dubna od 16 hodin v kině Metropol a na odpoledních projekcích svých filmů v pondělí 23. dubna v Divadle hudby od 15 a 17.30 hodin. Z Olomouce podle všeho odjede v úterý 24. dubna. S A. Vardovou jsme o její účasti na festivalu osobně jednali během její nedávné návštěvy Prahy, ale paní režisérka bohužel nemůže z časových důvodů přijet, aby mohla na AFO přebrat letošní cenu za celoživotní dílo. Podařilo se nám ale domluvit se s ní na videopozdravu pro diváky závěrečného ceremoniálu ve čtvrtek 26. dubna, který paní Vardová zrealizuje. Účast dalších hostů od nás i ze zahraničí bude také poměrně lákavá, zatím potvrdili účast mimo jiné tvůrci z Německa, z Dánska nebo z Rakouska.

Bude letos v průběhu Academia filmu opět vycházet festivalový deník AFO/Info?

Ano, pravidelné „nulté“ číslo s programem festivalu je už na světě. Letos je šéfredaktorkou deníku A. Procházková, redaktorka časopisu Aluze a studentka Katedry bohemistiky FF UP. Redakční tým tvoří tradičně studenti z Katedry teorie a dějin dramatických umění FF UP a redaktorky Žurnálu UP, grafické zpracování zajišťuje technický redaktor ŽUP Vladimír Kubák. Pokud by chtěl někdo do AFO/Info přispívat, prosím, aby kontaktoval A. Procházkovou na adrese aprochazkova@centrum.cz.

Za rozhovor poděkoval

Pavel Peč.
pavelpec@hotmail.com, www.afo.cz

Tři scénáře možného vývoje České republiky do roku 2015

Součástí programu letošního ročníku AFO je i jeden z připravovaných diskusních seminářů na téma *Česká republika v roce 2015*, který proběhne v pondělí 23. 4. ve Vlastivědném muzeu (v 15 hod.). Jeho garantem a moderátorem bude ředitel Centra interdisciplinárních studií UP RNDr. P. Nováček, který si k diskusi „o možných vizech naší budoucnosti“ pozval J. Dienstbierovou, F. Gála, J. Příkrýla a P. Friče. Složení účastníků připravované besedy částečně kopíruje sestavu autorského kolektivu, který v nedávné době vydal publikaci pod názvem *Vize rozvoje ČR do roku 2015* (nakl. Gutenberg, Praha 2001) přinášející mj. scénáře možného vývoje ČR v nejbližší budoucnosti.

Jako podnět k zamyšlení i jako podklad pro případnou diskusi na zmíněném semináři jsme pro čtenáře Žurnálu UP vybrali stručné charakteristiky tří hlavních scénářů a alespoň některé z důsledků, které implikují:

Scénář první: vítězné trhy (aneb Česká republika jako premiant liberalismu)

Globálně se prosazující trh zboží, služeb, práce a kapitálu již začátkem nového století ovládl dění na světovém kolbišti. I v rámci Evropské unie a České republiky se trh prosadil jako určující faktor vývoje, v jehož pozadí fungovala veřejná správa jen v roli nočního hlídače. Česká republika pochopila přes proces začleňování se do EU jako vstup na světové trhy a příležitost zbavit konkurenceschopné podniky institucionálních bariér bránících jejich dalšímu rozvoji. Otevřenost, resp. liberalizace tržního prostředí se stala principem modernizace celé společnosti.

Scénář druhý: Institucionální přizpůsobení (aneb Česká republika – štika v evropském rybníce)

V ČR převládá vliv politických aktérů usilujících o razantní modernizaci cestou přizpůsobování českých institucí evropským hodnotám a normám EU. Převzaté standardy a nové způsoby řízení vedly v ČR k výraznému zlepšení fungování institucionálního rámce trhu a k zefektivnění práce administrativy a výrazně urychlily její vstup do EU. Díky zkvalitnění rozhodovacích procesů uvnitř EU se proces jejího rozšiřování podařilo zvládnout relativně rychle. Reformovaná česká veřejná správa zvýšila svoji kompetentnost, což se pozitivně projevilo při realizaci celého vějíře koncepčně připravených veřejných politik čerpajících ze zdrojů a příležitostí vytvořených otevřením vnitřního trhu EU, strukturálními fondy a přílevem zahraničních investic.

Scénář třetí: Mírný pokrok v mezích dosaženého konsensu (aneb co je doma, to se počítá)

Ani trh, ani stát, ani občanský sektor na sebe nedokázaly strhnout roli hlavního hybatele modernizačních změn. Vývoj probíhal nikoliv realizací odvážných reformních projektů, nýbrž cestou úporně vyjednávaných konsensů a jen obtížně realizovatelných drobných změn v napjaté atmosféře konfliktů, nedorozumění a houževnatého hájení lokálních, regionálních, skupinových a institucionálních zájmů a privilegií. Až do roku 2015 převažovala orientace na přehledné domácí kolbiště s jistou rezervovaností ke všemu, co přicházelo odjinud.

Vývoj politického systému, politických stran:

Ad I): Politický systém nedokáže bránit rozsáhlému uplatňování zájmů silných ekonomických lobby v rozhodování; nadřazenost pragmatismu globální ekonomiky podřídila svým pravidlům i českou politickou scénu; ve zprostředkování zájmů převažuje instituce parlamentní demokracie.

Ad II): Politika rozvíjí svoji roli hlavního zprostředkovatele a realizátora veřejných zájmů; rozvíjejí se instituce přímé demokracie; Česká politika se postupně včleňuje do rozhodování v rámci evropského politického prostoru.

Ad III): Povrchnost, demagogie a věčné hašteření rozkládají politický život země. Modernizační a proevropské síly ztrácejí rozhodující podporu veřejnosti a uvolněného prostoru okamžitě využívají populisté.

Základní sdílené hodnoty a orientace země, postoje obyvatelstva:

Ad I): Převládá materialistická a pragmatická orientace spojená s konzumním způsobem života; du-

chovní hodnoty ztrácejí svůj vliv a význam; naproti tomu se dá v některých kruzích očekávat prudká reakce na globální konzumerismus, která může nabývat mnoho podob – od nacionálního či regionálního sentimentu až po náboženskou obrodu.

Ad II): Relativní úspěch v integraci do EU vede k postupné obnově národního sebevědomí; pozitivní vliv EU se projevuje zejména v pozitivní proměně právního vědomí a ve vytvoření tolerantnějšího společenského ovzduší; ani tyto skutečnosti však nezabrání existenci nacionalistických a xenofobních nálad, které budou rozšířeny zejména mezi vrstvami, jež se s integrací do EU neztotožňují.

Ad III): Další posílení sebestřednosti české populace vede k nevraživému, až nepřátelskému postoji ke všemu cizímu; ten je posilován záměrným zdůrazňováním pokrokových tradic českého národa; mezi částí intelektuálních elit ožívá mesianismus a víra v osudové předurčení českého národa.

Vzdělání:

Ad I): Vzdělávací příležitosti se zlepšují především těm mobilním a bohatším; kvalita vzdělání se významně diferencuje (zejména díky oslabené pozici státu); rostoucí roli v jeho nabídce hrají občanské organizace a také výrobní sektor, který má eminentní zájem na kvalitním vzdělání svých zaměstnanců; stále více bude růst vliv a postavení aplikovaných oborů.

Ad II): Vzdělávací soustava je nucena se přizpůsobit potřebám EU. Velkým kladem se v této souvislosti stávají příležitosti zahraničního studia již od druhého stupně školství. Díky finanční podpoře centrálních orgánů EU se podstatně zlepší i vybavení jednotlivých škol. Do vzdělávacího systému se budou stále více zapojovat i další subjekty (občanská sdružení, podniky atd.) a prosazuje se koncept celoživotního vzdělávání.

Ad III): Dochází k petrifikaci negativních jevů českého školství (encyklopedičnost, malá efektivnost, odloučení od praxe) a k uzavírání školství některým světovým trendům; prostředky na rozvoj školství budou vzhledem k omezeným finančním možnostem ČR nedostatečné; výkony vzdělávací soustavy dále zaostávají za kvalitativními i kvantitativními nároky.

Uplatnění vědy a výzkumu:

Ad I): Dochází k braindrainu talentů do vyspělých zemí; jiné talenty (zvláště ze zemí východní a jihovýchodní Evropy) ovšem přicházejí. domácí kapacity výzkumu a vývoje operují především jako detašovaná pracoviště zahraničních firem a výzkumných ústavů; šíře záběru se významně zúžila, zbývající český výzkum se masivně zapojuje do mezinárodní spolupráce.

Ad II): Za pomoci velkorysých investic z domácích zdrojů i ze zdrojů EU se podaří vybudovat kooperující infrastrukturu výzkumu a vývoje, integrovanou s vysokými školami a organicky zapojenou do evropské a světové sítě; dopomáhá k tomu i rychle se rozvíjející orientovaný výzkum.

Ad III): Přetrvává řevnivost mezi Akademií věd, vysokými školami a aplikovaným výzkumem; veřejnost ztrácí důvěru k celé sféře výzkumu a vývoje a poslanci zmrazují příslušné kapitoly státního rozpočtu; mladí vědci nacházejí uplatnění především v zahraničí.

MINIREPORTÁŽ

Jak jsem darovala krev

Fakultní nemocnice Olomouc je rozsáhlým komplexem budov, které zaujmou svou architektonickou různorodostí. Najdeme tu kliniku prvorepublikového stylu, monumentální budovu Teoretických ústavů LF UP z budovatelských let padesátých, nechýbí šedivost normalizační architektury. Stavitelem konformitu let osmdesátých pak postupně nahrazují moderně vyhlížející kliniky západního stylu (ve většině případů jde o přestavbu těch šedivě normalizačních).

K těm posledně zmíněným patří, alespoň podle mého laického oka, budova Transfúzní stanice FN Olomouc. Jak vypadá takový běžný den na oddělení, jehož pracovní náplní je „sát lidem krev“? Ostrřeným dárčům – nositelům několika Janského plakety – tato reportáž možná neprozradí nic nového, pro dárce – začátečníky však může být v mnohém inspirativní.

Olomoucká Fakultní nemocnice se střídavě potýká s nedostatkem krve. Pod tlakem této okolnosti se tak i ve mně probudilo občanské cítění a já se vydala přispět „svou troškou do mlýna“. Vzhledem k tomu, že dobrovolné dárčovství má v naší rodině bohatou tradici (můj otec již získal za své pravidelné „pouštění žilou“ metu nejvyšší), byla jsem na onen proces více méně teoreticky připravena.

Budovu Transfúzní stanice jsem podle instrukcí pana vrátného našla poměrně snadno. Vešla jsem dovnitř a pracovníci „transfúzní recepce“ jsem hrdě oznámila, že jdu darovat krev. Vyplnila jsem své iniciály, za něž jsem obdržela informační leták a dotazník obsahující zhruba dvacet otázek ohledně zdravotního stavu dárce. Po těchto formalitách, které však nelze brát na lehkou váhu, jsem se s trochou trémy usadila na polstrovanou židli a vyčkávala. Otrkanější dárči v poklidu sledovali televizi nebo četli. Já jsem přece jen nebyla neklidnější, a tak jsem pozorovala okolí. Vybavení Transfúzního oddělení nepůsobí nikterak depresivně; nejvíce mou pozornost upoutala skromná jídelna, v níž několik „odebraných“ pojídalo párek, popíjelo kávu či dokonce víno (červené víno je prý dobré na tvorbu krvinek – tak proto! Lehce pozbyl, lehce nabyl.). Mé ušlechtilé myšlenky byly na čas zatlačeny těmi materiálními.

V momentě, kdy jsem se odpoutala od „hříšných“ lákadél, ulpěl můj zrak na mladé slečně, která se pomalu sunula k zemi. Její indispozice rázem zmobilizovala přítomný zdravotnický personál. Inu, první odběr! Začala jsem se cítit o něco hůře.

O dárčovství

Za pravidelné či potenciální dárce krve z řad členů akademické obce a studentstva jsme položili několik otázek primářce Transfúzního oddělení FN Olomouc **MUDr. Lence Langrové**:

Kdo se může stát dobrovolným dárce krve?

Dobrovolným dárce krve může být každý člověk ve věkovém rozmezí 18–65 let, který netrpí žádnou závažnější chorobou a nepatří do tzv. rizikových skupin obyvatelstva (homosexuálové, prostitutky, lidé, žijící promiskuitním způsobem života, nitrožilní aplikátoři drog apod.).

Má Fakultní nemocnice Olomouc dostatek krve?

V současné době ano, respektive musíme zajistit, aby měla dostatek krve. Do budoucna počítáme s navýšením potřeby krve z důvodu rozvoje kardio-centra, a proto se snažíme zintenzivnit propagační aktivity, abychom získali další dárce. Je možno říct, že každý dárce je vítán.

V lehkém otřesení jsem absolvovala předodběrová vyšetření: moč, krev, prohlídka. Vše dopadlo dobře, nic nebránilo mé cestě k bohubilému činu. Byl mi přidělen pytlík, křeslo a sestra. Jednu žilu jsem již měla napíchnutou, odběr se musel tedy uskutečnit z druhé ruky. Sestřička se na mě povzbudivě usmála a rutinně napíchnla žilu. Poté mě instruovala, co dělat, aby krev rychleji odtékala do příslušného pytlíku. Zatínání pěstí ale nepomáhalo. Mně jediné vydával kontrolní přístroj nepříjemný pípavý zvuk signalizující, že rychlost odtoku není taková, na niž je aparát běžně zvyklý. Zatímco pravidelní krevní dodavatelé byli hotovi za pět minut, já jsem na křesle dlela asi čtvrt hodiny, plus dalších deset poodběrůvých minut navíc, neboť jsem nechtěla následovat osud výše zmíněné slečny.

Hotovo! Pomalu jsem opustila křeslo, a ještě pomaleji se přesunula do jídelny k vonícímu páru a osvěžující kávě. Měla jsem dobrý pocit.

A. Novobilská
Ilustrační foto: Transfúzní stanice FNO, foto -tj-

Kolik provádíte denně odběrů?

To je individuální podle potřeby, nelze to přesně určit. V průměru asi tak 80–100 odběrů za den.

K jakým účelům bývá krev nejčastěji využívána?

To by bylo na dlouhé povídání, protože krev má různé složky. Krvinky jsou užívány k podávání přímo pacientům, kteří mají anémii a potřebují řešit nedostatek kyslíku ve tkáních. Plazma se může rovněž podávat přímo pacientům, nebo je ji možno zpracovávat mimo transfúzní oddělení v tzv. transinačních střediscích, kde se získávají části plazmy, které se potom podávají jako léčivé přípravky individuálně podle potřeby pacientů.

Jsou mezi dárce také studenti UP?

Určitě ano, mezi studenty je poměrně dost dárců krve. Já se vždycky ptám mediků, kteří u nás vykonávají praxi, a vždy je jich tam několik.

-red-

JUBILEUM

Libor Pecha – makarenkolog přesahující hranice své vlasti

V dubnu 2001 oslavuje 75 let svého života doc. PhDr. Libor Pecha, CSc. Patří k našim významným makarenkologům. Od září 1959 do září 1991 působil na Katedře pedagogiky FF UP v Olomouci, kterou deset let vedl. Přednášel obecnou pedagogiku a teorii školní a mimoškolní výchovy. Patřil též k zakládajícím členům České pedagogické společnosti (ČPdS). Z bibliografie Pechových makarenkián patří připomenout zejména Makarenko a současná kolektivní výchova (1968) nebo A. S. Makarenko – pedagog, spisovatel, člověk (1988). V posledních letech vyšla jeho další díla – Krutá poéma (1999) a Woodcraft – lesní moudrost a lesní bratrstvo (2000), která představil studentům i učitelům nejen v naší olomoucké pobočce ČPdS. Dlouhá léta spolupracuje s Laboratoří pro makarenkologická bádání Filippovy univerzity v Marburgu nad Lahnou. Byl zván na všechny makarenkologické konference v Evropě. Vždy aktivně vystupoval před kolegy makarenkology a jeho názor byl brán jako výrok autority v oboru. V olomoucké pobočce ČPdS se s panem docentem Liborem Pechou stále setkáváme. Jedno z předvýborových setkání se stalo příležitostí, při níž bývá dovoleno ptát se jubilanta na dosud nevyjasněné názory či pocity, málo známé aktivity nebo i na další plány. Proto jsme našeho kolegu Libora Pechu trochu zpovídali a o doslovný záznam našeho minipovídání s ním se s Vámi chceme podělit:

Milý Libore, Brno se stalo místem tvého narození dne 11. dubna 1926. Co všechno toto moravské město dalo svému rodákovi?

Krásné okolí plné přírody, dobré lidi jako přátele, v neposlední řadě lidskou orientaci na Moravsky, kteří citově jsou bohatí a rozvinutí.

A kdy a jak se spojíte svůj život s hanáckou metropolí Olomoucí?

Olomouc jsem prakticky neznal, de facto jsem byl poprvé v Olomouci, když jsem se začal zajímat o učitelské umístění v tomto kraji. Olomouce jsem se blíž dotkl jako člen parašutistického kroužku při svém prvním seskoku v Holicích. Další přišlo potom.

Jaký význam má filozofie a ruský jazyk pro vývoj osobnosti integrující vysokoškolskou učitelkou a badatelskou kariéru?

Filozofii jako učitel jsem vlastně nedělal. Neučil jsem filozofii ani hodinu, i když jsem středoškolský profesor filozofie. Co mi nešlo dohromady, to byla ta podmínka, že bych se do filozofie musel propasovat přes Katedru marxismu-leninismu. Jinak vlastně tehdy, když jsem studoval, tak se pedagogika nevyučovala. Jako člověk spíše praktického zaměření jsem se chytil toho nejpraktičtějšího, co mi filozofie nabízela, tj. pedagogiky. Z celé šíře filozofie jsem vybral pedagogiku. Pedagogiku jsem teoreticky nestudoval, nýbrž jenom jako výšek celé filozofie. A ruský jazyk? Doktorát z filozofie jsem dělal u Otokara Chlupa. A bylo praktickou otázkou jak se spájelo jedno s druhým, že jsem si vybral jednoho z ruských pedagogů, kde jsem využil znalosti oběho. Už když jsem psal svou státnicovou práci, tak jsem tak učinil, a když jsem psal doktorskou disertaci, tak jsem

sepjal v titulu obě: Pedagogický odkaz A. S. Makarenka ve světle sovětské pedagogiky.

Corruptio optimi pessima, tj. zkažení toho nejlepšího se stává nejhorším. Jak se tato myšlenka vztahuje k pedagogice jako vědě?

Myslím si, že ne příliš, nelze udělat z toho krátký závěr, že pedagogika jako věda je tím nejhorším.

Nelze se nezeptat, jak tvou životní orientaci ovlivnily koncepce a osobnosti jako woodcraft a A. S. Makarenko?

Pedagogika A. S. Makarenka je vlastně pedagogikou mimoškolní, protože didaktikou se de facto Makarenko nezabýval a nevyvozoval žádné didaktické závěry. On vychovával mimoškolní činnosti. To bylo u něho to hlavní. Potud to souvisí s woodcraftem, protože woodcraft sám je taková mimoškolní výchova.

Zejména Makarenko má nezapomenutelné místo ve tvém dile. Čím tě tato osobnost zaujala jako autora natolik, že ses jí v současnosti věnoval pozornost v titulu Krutá poéma?

Makarenko mě zaujal svým celým postojem. Woodcraft is lifeecraft, jak se okřídleně říká mezi woodcraftery. Makarenkovým životem jsem se zabýval až ve svém čtvrtém titulu a rozvedl až v Kruté poémě.

A které prvky výchovného stylu A. S. Makarenka mohou i v současnosti přispívat k výchově demokratického člověka?

Odpovíme jedním slovem: samospráva. Samospráva je výchova k demokracii.

Diskuse, názory, ohlasy

Překvapení v knihovně

Vždycky mi doma říkali: „Když se ti něco nelíbí, ozvi se!“ Takto vyzbrojena do života, pamětlivá výchovy svých rodičů, musím tak učinit.

Jsem docela obyčejná studentka. Myslím, že představuji takový ten „zdravý průměr“. A tak se do něčeho dvakrát nehnu, své povinnosti stihám plnit tak akorát a dění na akademické půdě sleduji z bezpečné vzdálenosti. Tím ale nechci říct, že jsem naprostý ignorant jakýchkoli akcí, proseb, pokynů či služeb. O to víc jsem byla překvapena, když jsem v pondělí 2. 4. naklusal do knihovny, neboť jsem se již nemohla dočkat knihy, kteroužto jsem si nechala doručit ze skladu. Svou očekávanou sbírku jsem již měla na dosah, téměř jsem si již četla první verše, když mne z radostné euforie vytrhla strohá informace, která mne rázem svrhla do nehlubší deprese: „Nemáte aktivovanou kartu. Knihu vám nepůjčíme.“ „COŽE????“ zeptala jsem se nechápavě a vytřeštila oči na paní za pultem. Ta mé vzrušení vůbec neopětovala a s ledovým klidem mi věty zopakovala. Ani teď mi však nebylo nic jasné. Jak aktivovanou? Proč aktivovanou? Jak nepůjčíte? Proč? A vůbec... co je s mou kartou?! Do reality mne vrátila až studentka stojící vedle mne, která pobaveně sledovala můj tragický výraz: „Musíš zajít na studijní, tam ti kartu zaktivují a je to.“ To byla úleva. Nečekaná překážka, která mi málem zlomila vaz, se dá překonat! Hurá!!! Horší bylo, když jsem si uvědomila, kolik je hodin. Úřední hodiny na studijním oddělení již dávno minuly. No nic, zítra je taky den. Hned jak se mi naskytla příležitost, pospíchala jsem za „hodnými tetičkami“ na studijní. Smůla, úřední hodiny mi o 15 minut utekly. Vy, kdo máte se studijním svoje zkušenosti, víte, že není radno dráždit kobru bosou nohou. Proto jsem se dál neodvážila, i když jsem za dveřmi zřetelně rozeznala několik hlasů. Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí. Rádně (?) jsem si opsala ordinační dobu a trpělivě počkala na další den. Ve středu ráno jsem se dostavila na příslušné oddělení, kde se mě paní X zeptala, zda mám kartu SKUTEČNĚ „vybitou“. Poté mi ji ochotně dobila. Náhle, konečně mohu do knihovny a půjčit si všechny ty knihy, které na mne z regálů přímo volaly. Když jsem si několik z nich nabrala (po intelektuální stránce jsem byla již značně vyhladovělá), přišla minuta M, okamžik O. Stojím

Která témata bys chtěl autorsky odhalit?

Došlo mi až u čtvrtého povinného titulu, jenž jsem se zavázal řešit, to jest Ona a On v soužití, že po vyčerpání těch prvních čtyř témat budu muset napsat ještě téma páté, jak skloubit Makarenkovu objevitelskou cestu ve výchově v jeden autonomní autorský celek. Tím se přiznávám, že těmi čtyřmi tématy budu mít splněn svůj závazek a bude třeba vyřešit téma páté.

Co se málo ví, je tvoje zaměření na psychografologii...

Psychografologie je moje paralelní boční téma, které jsem zatím zpracovával učitelky jako přednášející, nikdy ne autorsky, ale prakticky to souvisí velice úzce. Řekneme to jednou větou – setkával jsem se s mnoha lidmi, tudíž s mnoha rukopisy, a v tom je to vzájemné propojení.

Jak rozumíš partnerství zvířete a člověka?

Konkrétně a životopisně na tuto otázku odpovídám svou nejranější a dosud nevydanou knižkou: *Cora – romance o stříbrném vlčíčce*.

Je něco, co bys nám chtěl sdělit, aniž bychom se na to zeptali?

Toho, co bych chtěl sdělit, je tak mnoho, že se to dá obsáhnout okřídlenou větičkou: Nic lidského mi není cizí, což vyplývá z množství nadhozených témat.

Krátké setkání k jubileu zaznamenali

A. Bůžek a D. Tomanová,
Katedra pedagogiky s celoškolskou působností
PdF UP

ve frontě u pultu a čekám, až mi výpůjčku potvrdí počítač, když tu se ozve zlověstný zvuk. Karta byla opět odmítnuta! „Musíte si ji nechat aktivovat,“ upokojila mě paní za pultem. No to snad ne! Já spím a mě podvědomí mne tímto způsobem krutě týrá! Dějá vu. To už tu snad jednou bylo! Tim jsem už přece prošla! Když se vzpamatují z prvního otřesu, asertivně se ohradím: „Ale vždyť jsem tam teď byla!“ a s triumfálním výrazem vracím slovo protistraně. Ta ani nemrkla a pronesla: „Tak to musíte čtyřadvacet hodin počkat.“ Konec. Celá vysokoškolská obec se spikla proti mě. Nechtějí mě tu. To mám za ty své průměrné výkony na zkouškách, za všechnu tu leda-bylou přípravu na semináře, za málo fantastické seminářky a obyčejné referáty. Snaha se cení, lenost bude potrestána. Čas účtování je tu!

Ke cti paní knihovnicí slouží to, že mi knihy odložila do příštího dne, abych o ně nepřišla. Dodatečně jí ještě jednou děkuji. Ale v pořádku to není. Proč se studenti včas nedozvěděli, co se po 1. dubnu odehraje? Proč je na to nikdo neupozornil? Navíc nechápou, čím se moje karta deaktivovala, zatímco karty mých spolužáků vesele fungují dál, přestože jsme je všichni používali stejně?

Kdybychom byli na toto opatření upozorněni dopředu, jistě by tento týden pendlovalo mezi knihovnou a studijním méně pomatenců. Nevidí, my jsme se prošli, knihy si odpočinuly a všichni jsme zbytečně ztratili jeden týden. Člověk toho však může v životě ztratit daleko víc. Co takhle zdravý rozum?!

P.S.: Ještě že nechodím na oběd, jinak bych nedobrovolně držela protestní hladovku.

S. Duroňová

Odpověď PhDr. F. Minářovi

Ve 22. čísle Žurnálu UP jsem se kriticky vyslovil o současné situaci knihkupectví Studentcentrum. Jednou větou jsem se dotkl prodejny skript v tom smyslu, že nikdy nepřipomínala univerzitní knihkupectví. Toto krátké sdělení nemělo být denunciací, ale stručným vyjádřením mého osobního názoru na užitečnost prodejny skript. Neznám žádného pracovníka VUP, nikdy jsem z nikým neměl spory, čili o osobní nevraživosti nemůže být řeči. Stejně tak jsem nepsal na objednávku, jak soudí PhDr. F. Minář.

Přestože jsem čekal polemické stanovisko ve věci Studentcentra, a ne prodejny skript, pokusím se rozvést svůj náhled na druhou z jmenovaných záležitostí. Jako v případě Studentcentra mne zajímá jediné: dostupnost studijní literatury. Dr. F. Minář

Putování k hrobu Františka Palackého

Při příležitostné návštěvě Mělníka jsme se s dcerou, absolventkou zdejší univerzity, rozhodli navštívit hrob patrona naší univerzity, „otce národa“ Františka Palackého v blízkých Neratovicích.

Abychom nebloudili, dotazovali jsme se mělnických občanů po bližší lokalizaci hrobu. Setkali jsme se u všech s nelibým údivem nad skutečností, že by tam měla být pohřbena tato význačná osobnost. Jeden z dotázaných, který pocházel přímo z Neratovic, nám však dokázal říci, ve kterém směru je místní část Lobkovice, na niž jsme se dotazovali.

Vyzbrojeni těmito vědomostmi jsme vyrazili, Lobkovice jsme podle instrukcí našli, a navíc přímo hřbitov. Zde jsme měli štěstí. Hrob na hřbitově sice nebyl, ale jedna místní občanka věděla a ochotně nám vysvětlila, že hrob je na zrušeném hřbitově uprostřed obce, „u kostelíčka ohrazeného zdí“. Když viděla, že se tam chystáme odjet, zchladila naše záměry slovy „tam je zamčeno“ a na dotaz potvrdila, že se tam nedostaneme. Vidouc naše zklamání řekla, že tam možná bude tabulka s nápisem, kdo má klíč.

uvádí, že „naše prodejna prodává skripta, učebnice, publikace studijního charakteru...“ a dále, že „ani ve Studentcentru nekoupíte vždy to, co potřebujete“. Myslím, že jde o míru nabídky. Článek o Studentcentru jsem napsal právě proto, že přestala v posledních měsících platit praxe předchozích deseti let, kdy Studentcentrum poskytovalo pestrý škálu novinek a kdy bylo knihkupce možno požádat, aby daný titul sehnal, což se většinou během týdne stalo. Ke koncepci univerzitní prodejny studijních materiálů, jak ji popsal dr. F. Minář, bych vyslovil následující: pod pojmem studijní literatura si nepředstavuji pouze skripta a učebnice, ale i další zdroje informací a poučení, které nezapadají čistě do této kategorie, čili knihy a časopisy.

Prodejnu skript jsem měl možnost pozorovat jako student, doktorand a nyní jako učitel UP. Ani v jedné z těchto pozic jsem nenašel a nenacházím studijní materiál, který by tvořil podstatnější podíl na formování mých znalostí a schopností, nebo literaturu, kterou bych mohl použít pro výuku. Připouštím, že spokojenost s nabídkou se liší podle fakulty a disciplíny, ale v oborech jako je politologie, historie, sociologie a filozofie jsou nejnovější poznatky přinášeny díky nakladatelským domům jako je SLOH, CDK, ARGO, OIKOYMENH, abych uvedl jen některé. Tituly z těchto nakladatelství prodejny skript nenabízí. Zdůrazňuji hned, že nepochybňuji kvalitu skript z produkce učitelů UP ani jiných univerzit, ale domnívám se, že by prospělo všem stranám (autorům, univerzitám, studentům i veřejnosti), kdyby všechny rozsáhlejší univerzitní texty pronikly do širší distribuční sítě a dočkaly se odborné odezvy. Tim jsem se však dostal k dalším ožehavým problémům, které přímo nesouvisí s tématem univerzitní prodejny.

J. Lach

Katedra politologie a evropských studií FFUP

Ad: Studentcentrum

Čítím povinnost zastat se nebránícího se Studentcentra. V poslední době zřejmě patří k dobrým mravům vyzdvihovat jeho nedostatky. Já osobně jsem spokojen jak s přístupem k zákazníkům, tak i s nabízenou literaturou. Několikrát (také minulý týden) jsem procházel olomoucké knihkupectví a antikvariáty, abych zakoupil titul blízký mému srdci, leč nepochodil jsem. Poslední místo, kam mé kroky v takových případech směřují, je Studentcentrum. A nacházím.

J. Krčma, student PdF UP

Bylo tomu tak. Adresa majitelky klíče, poněkud nečitelná, měla však vadu. Lobkovice mají dvojí číslování a ani jedno nemá čísla následující po sobě. Nicméně po kratším pátrání se i to vyřešilo. Muž spravující klíč nám jej ochotně zapůjčil, aniž vyžadoval rodné číslo, IČO či PIN, jen připojil varování, neboť jim „nedávno někdo polámal kliku“.

Dovnitř jsme se historickým klíčem snadno dostali a ocenili výstrahu. Klika byla ulomena zevnitř tak umně, že ten, kdo by za sebou zavřel, mohl čekat na otevření při nedělních bohoslužbách, pokud se tam ovšem konají.

Hřbitůvek je dnes parkově upraven. Palackého hrob, poněkud sešlý, je vidět od vchodu, nápis „otec národa“ je stále dobře čitelný. Ve stejném hrobě je Marie Riegrová. V sousedství je ponecháno několik hrobů, na desce vedlejšího hrobu čteme jména dalších členů rodiny Palackých.

Odcházejíce pomysleli jsme na pravdivost rčení „sic transit gloria mundi“.

-sM-

DĚNÍ KOLEM NÁS

Obnovená činnost Moravskoslezské křesťanské akademie

Mezi znovu obnovenými i nově založenými křesťanskými organizacemi a hnutími po listopadu 1989 zaujala Křesťanská akademie nesporně významné místo. Její působení v Olomouci bylo po celé období 90. let spjata zejména s osobou doc. M. Černého. Jeho úmrtím před dvěma lety došlo k přerušení slibně se rozvíjející činnosti olomouckých akademiků křesťanské orientace a v podstatě až v loňském roce, 6. 6. 2000, se podařilo ustavit nový výbor, v jehož čele dnes stojí historik PhDr. R. Zaoral. Původně jednotná akademie byla poté rozdělena podle arcidiecézí, takže na Moravě a ve Slezsku vznikla Moravskoslezská křesťanská akademie (MSKA) s centrem v Brně. Její předsedkyní je PhDr. J. Štouračová, dalšími členy výboru olomoucké pobočky jsou doc. L. Tichý (místopředseda brněnské centrály MSKA), prof. J. Ehrmann, prof. D. Hauřtová a doc. M. Kouřil.

Posláním MSKA je zabývat se aktuálními otázkami doby, člověka a společnosti, vysvětlovat je pomocí vědeckých metod na základě křesťanských principů, napomáhat šíření nejnovějších vědeckých poznatků a jejich předávání široké veřejnosti, podporovat interdisciplinární a mezinárodní spolupráci a vytvářet odborné komise k expertnímu posouzení problémů důležitých jak pro církev, tak pro státní správu. Za tím účelem MSKA pořádá přednášky, odborná sympozia a konference a vydává časopis *Dialog – Evropa XXI*, který vychází čtyřikrát do roka.

Pobočky MSKA působí v současné době jak v akademických centrech (Brno, Olomouc, Ostrava, Zlín), tak i v některých menších městech (Jihlava, Šumperk, Třebíč); cílem MSKA je jejich síť nadále rozšiřovat.

K nejuspěšnějším akcím olomoucké pobočky MSKA v loňském roce patřilo sympozium k otázkám lékařské etiky, jež se konalo 2. 12. 2000 v aule FF UP, bylo zaštitěno arcibiskupem Mons. J. Graubnerem a vyvolalo mimořádný ohlas jak u lékařské, tak i u širší laické veřejnosti. MSKA kromě toho uspořádala před-

nášky o světovém setkání mládeže v Římě, o činnosti Arcidiecézní charity v Olomouci a byla spolupořadatelem přednáškového turné prof. P. Piňhy, který v Olomouci vystoupil s podnětnou úvahou o českém vkladu do evropské jednoty.

Jarní cyklus byl zahájen 6. 3. 2001 hojně navštívenou přednáškou známého olomouckého archeologa PhDr. J. Bláhy nazvanou *Olomouc jako kultovní centrum a jeho projevy v archeologických nálezích*. V úterý 17. 4. bude přednášet prof. M. Pojsl na téma *Poutní místa na Moravě* a na 10. 5. přijal pozvání doc. F. X. Halas, který se podělí o své zkušenosti z diplomatické mise ve Vatikánu, v jednání je rovněž přednáška prof. J. V. Polce, děkana Katolické teologické fakulty UK v Praze, o kardinálu Josefu Beranovi.

Moravskoslezská křesťanská akademie spolupracuje s řadou křesťanských organizací u nás i v zahraničí. Je v úzkém kontaktu zejména s *Kolegiem katolických lékařů*, s celostátním hnutím *Křesťan a práce*, s Institutem sociálního učení církve v Brně a s Centrem sociálního vzdělávání při Křesťanském institutu v Ostravě. Komunikace s Českou křesťanskou akademií probíhá převážně na bázi reciproční výměny přednášek. Od roku 1997 MSKA pravidelně participuje na setkáních středoevropských křesťanských intelektuálů ze Slovenska, z Rakouska, z Německa a z Maďarska. Vloni byla MSKA poprvé pořadatelem takového jednání v Lisku u Bystrice nad Pernštejnem, letošní konference věnovaná roli křesťanů ve sjednocující se Evropě proběhne 4. – 6. 5. v Rakousku. Od loňského roku je MSKA také členem mezinárodní organizace FECCA (zkratka francouzského názvu Evropské federace katolického vzdělávání dospělých).

Obnovená aktivita reorganizované Křesťanské akademie by měla vést nejen k prohloubení spolupráce se zahraničními partnery, ale i k navázání kontaktů s ostatními křesťany na ekumenickém principu.

PhDr. R. Zaoral

Fejeton

Sudička Věda

Pošta mi doručila na stůl obálku s žádostí o vypracování návrhu obsahu předmetu Výzkum v ošetrovatelství – specializace porodní asistentka.

Už řadu let učím ošetrovatelky v bakalářském programu se záměrem vysvětlit jim, v čem spočívá význam a podstata vědecké metody ve zdravotnickém výzkumu a zejména, jaký tohle může mít smysl v teorii i na praxi ošetrovatelství. Mé studentky, které maturovaly na středních zdravotnických školách, si tu a tam povzdechnou, jindy obrátí oči v sloup a ve výrazu jejich něžných očí na mne upřených odečítám otázku, kterou před dvěma tisíciletími formuloval Gaius Julius Caesar – *Et tu, Brutus?*

Tak teď bych měl své přesvědčování rozšířit i na adepty dráhy porodně-asistentké, umění kdysi nazývaného babičtím, v dobách, kdy se v 19. století užívalo názvu babička bába a ve středověku bába pupkořezná. Olomouc má v této oblasti školství hlubokou tradici, babička škola tady fungovala desítky let spolu s lékařsko-ranohojčským učením. Z hlediska národovědeckého je důležité, že babičtí bylo jedním z prvních oborů odborného školství, kde se vedle německé výuky tato praktikovala i pro asistentky české. Bylo to významné, protože podstatná část dětí se rodila na venkově, který byl v 19. století převážně český.

Jak jsem tak listoval dodanými formuláři, začalo mi docházet, že tenhle obor má vlastně svou intelektuální tradici, v níž sehrála statistika dost významnou roli. Že nejde, jak se mi můj někdy trochu cynický názor pokouší našeptávat, jenom o to, aby porodní asistentka dokázala rozpoznat, zdali má novorozence klukovský trapeček, nebo holčičí pučinku.

Tu tradici souvislosti porodního asistentství a statistiky demonstruje příběh doktora Ignáce Filipa Semmelweise, porodníka, který dokázal rozpoznat, že horečku omladnic lze tlumit radikálními hygienickými opatřeními. Ke svému objevu dospěl na porodnické klinice vídeňské univerzity ve 40. letech 19. století. Jeho zkoumání bylo vlastně podnětno zjištěním, že úmrtnost rodiček na sepsi je na klinice, kde stážovali medicu, několikanásobně vyšší než v porodnici, kde se učily svému řemeslu budoucí porodní asistentky. Tam totiž riziko zavlečení sepsis tak vysoké nebylo.

Semmelweisova studie je v učebnicích zdravotnické statistiky v zemích střední Evropy uváděna jako příklad účinnosti statistického přístupu v době založené evidenci studovaného jevu (vysoké úmrtnosti) v kontextu faktorů studované situace. Babičky tak stálo u samé kolébky moderní statistiky – jako podnět, na němž se brousil intelektuální důvtip v jedné z oblastí možných aplikací. Takže – porodní asistentky mají vlastně ve zdravotnickém výzkumu na co navazovat!

A nebožtík doktor Ignác Filip Semmelweis se možná kdesi nahoře v ráji porodníků usmívá pod vousy (měl-li jake), jak na tom světě všechno pěkně souvisí. Čemuž on sám za živa tak signifikantně napomohl. A já se pod svými vlastními kníry také usmívám, jak hezky mi ten 150 let starý příběh poslouží do úvodní přednášky.

Takže, třebaže to na první pohled tak ani nevypadá, u kolébky oboru porodního asistentství stála Věda jako jedna z jeho sudiček. A nezbyvá než doufat, že tam nestála jen tak s prázdnými rukama.

Prof. S. Komenda

Na cestu tisíciletím...

365 myšlenek pro 365 dní

Ze stejnojmenného kalendáře pro rok 2001 autorů F. Mezhioráka, A. Nelešovské a H. Ševčíkové:

Duben 2001

Po 16

Pondělí velikonoční *Když byl spolu s nimi u stolu, vzal chléb, vzdal díky, lámal a rozdával jim. Tu se jim otevřely oči a poznali ho.* (Lukášovo evangelium 24, 30–31)

Út 17

Démokritos z Abdér (460 370 př. n. l.): Jména jsou zvucíci obrazy.

St 18

Erasmus Darwin (†1802): Ve vědě případně zásluha tomu, kdo přesvědčí svět, ne tomu, kdo nápad dostane první.

Čt 19

Benjamin Disraeli (†1881): Cestování učí snášenlivosti.

Pá 20

Platón z Athén (428–327 př. n. l.): Znalost slov vede ke znalosti věcí.

So 21

Charles Baudelaire (*1821): Umělec není nikomu odpovědný, leč sobě.

Ne 22

„Víte, komu se podobá ten, kdo slyší má slova a plní je? Je jako člověk, který stavěl dům, kopal, hloubil, až položil základy na skálu.“ (Lukášovo evangelium 6, 47)

-red-

... A TENTO TÝDEN...

17. DUBEN

Velký sál Arcibiskupské kurie, 17 hod.: Poutní místa na Moravě. Přednáší prof. M. Pojsl. Pořádá MSKA.

Katedra algebry a geometrie PŘF UP, Tomkova 40, Olomouc-Hejčín, posluchárna č. 301, 13 hod.: Doc. R. Bělohávek, Ph.D. (PŘF UP Olomouc): *Fuzzy ekvivalenční logika – logika fuzzy rovnosti*. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin.

Muzeum umění, 18.30 hod.: Diplomový koncert M. Hlavačky, studenta hudební výchovy PdF UP. Pořádá Muzeum umění.

18. DUBEN

Katedra botaniky PŘF, ul. Šlechtitelů, přednáškový sál č. 501, 16.30 hod.: Těžba vápenců versus ochrana fytoгенofundu. Přednáší L. Tichý, Ph.D. (Katedra systematické botaniky a geobotaniky PŘF MU Brno). Pořádá Katedra botaniky PŘF UP.

Centrum Aletti, Křížkovského 2, 20.15 hod.: *Severní vitř je krutý*. Přednáška o Aljašce. Pořádá Vysokoškolské katolické hnutí.

20. – 21. DUBEN

Velké Losiny: Radiologie hrudníku. Symposium. Pořádá Radiologická klinika LF UP.

-red-

Upozornění redakce

Upozorňujeme čtenáře a autory, že v týdnu od 23. – 27. 4. Žurnál UP nevychází (redakce bude pracovat pro festivalový bulletin AFO/INFO); číslo 26 tedy vyjde až 4. 5. a jeho uzávěrka bude už 30. 4.

Příští číslo (25) vyjde v rádném termínu v pátek 20. 4. (uzávěrka 13. 4.).

Děkujeme za pochopení.

-red-